

PROVINCIILE GEOGRAFICO-ISTORICE ALE ROMÂNIEI

Grigor P. POP¹

grigor@geografie.ubbcluj.ro

ABSTRACT: In many cases of territorial analysis of various activities, events, phenomena etc., the necessity of differentiating between intermediary levels appears, between the national and the district one, respectively at the provinces' level. In this case, after prolonged investigations, the conclusion we reached is that the major compartments of Romania are the geographical-historical provinces. These are clearly defined for the east, south-eastern and the southern part of Romania, while, as the central and the western part are concerned, many uncertainties are encountered, especially in mass-media, where there is an obvious disagreement between the natural and the human territorial reality, so that names as Ardeal, Ardeal in combination with Transylvania, Banat and Maramureş are being mingled. In order to clarify this matter to a certain degree, two daily newspapers (*Adevărul – The Truth* and *Făclia – The Torch*) and two radio broadcasting stations (*România Actualităţi – Romania Actualities* and *România Cluj – Romania Cluj*) have been observed during 2009–2010. On their basis and in accordance with our knowledge, eight geographical-historical provinces are found on Romania's territory, namely: *Transylvania* (the centre of Romania), *Banat*, *Crişana* and *Maramureş* (the western façade of Romania), *Moldavia* (east), *Dobrudja* (south-east), *Muntenia* and *Oltenia* (in south).

KEYWORDS: Romania, geographical-historical provinces, Transylvania, Banat, Crişana, Maramureş, Moldavia, Dobrudja, Muntenia, Oltenia.

1. Introducere

Studiul de faţă are în vedere urmărirea unor probleme cu privire la *identificarea şi definirea provinciilor geografico-istorice ale României*, desigur atât cât

¹ Babeş-Bolyai University, Faculty of Geography, 400006, Cluj-Napoca, Romania.

ne este permis nouă să abordăm astfel de aspecte, care să conducă la evitarea (s-ar putea spune chiar înlăturarea) a numeroase neajunsuri (n-am dorit să afirmăm că sunt greșeli deoarece nu se știe sau nu este potrivit să dăm vina pe unii sau pe alții care operează în acest domeniu) înregistrate mai cu seamă în mass-media scrisă, audio și audiovizuală (ziaristică, radio și televiziune etc.), de multe ori chiar și în vorbirea curentă, în folclor, în desfășurarea diferitelor manifestări culturale, științifice, sportive etc.

Pentru realizarea dezideratului în legătură cu problema menționată, dorința noastră este să se ajungă la o rezolvare corectă în mod treptat, în conformitate cu realitatea caracteristicilor geografice și istorice, în definierea componentelor regionale ce alcătuiesc teritoriul României, care sunt definite, în accepțiunea noastră ca **provincii geografico-istorice**. Fără a insista în mod deosebit în justificarea definirii menționate, subliniem faptul că fiecare loc, mai restrâns sau mai întins, dispune de o *realitate teritorială proprie*, evidențiată prin specificitatea caracteristicilor *geografico-fizice* (geologie, relief, climă, hidrografie, soluri, vegetație și faună) și *geografico-umane* (populație, așezări și apoi complexitatea activităților desfășurate de către om, respectiv agricole, industriale, căi de comunicație și transport, comerț, turism, sociale etc.), la acestea alăturându-se, ca parte fundamentală, modalitatea de *evoluție a prezenței umane și de manifestare a fenomenelor social-istorice* din cele mai vechi timpuri până astăzi.

2. Preocupări în legătură cu problema abordată

Această problemă mi-a trezit interesul – fără a avea o preocupare directă – în urmă cu aproape un jumătate de secol (1964) când, tânăr asistent și secretar al Comisiei de diplomă la Facultatea de Istorie–Geografie a Institutului Pedagogic din Cluj, am avut prilejul să-i adresez **academicianului Ștefan Pascu**, președintele comisiei menționate, o întrebare în legătură cu denumirea, sub aspect teritorial, de **Transilvania**. Profesorul (decan al Facultății de Istorie la acea vreme) mi-a răspuns, în modul cel mai serios, astfel: *definită în sens larg*, Transilvania cuprinde (înseamnă) teritoriul de la interiorul Carpaților și întregul spațiu din partea vestică a României (câmpie, dealuri și munte), iar în *sens îngust* întinderea de la interiorul Carpaților este **Transilvania**, după care pe fațada vestică a țării noastre s-au conturat, de-a lungul timpului, de la sud la nord, provinciile **Banat, Crișana și Maramureș**. După răspunsul său, a urmat o altă întrebare din partea subsemnatului, adresată stimatului profesor, cu conținutul următor:

dacă voi fi nevoit să operez cu o definiție pentru întregul spațiu din partea centrală și de vest a României, îl voi cuprinde sub denumirea de **Transilvania în sens larg**, iar în condiția de operare cu denumirile de *Transilvania*, *Banat*, *Crișana* și *Maramureș* pentru teritoriile avute în vedere, voi scrie **Transilvania în sens îngust**, discuția încheindu-se, într-o condiție de totală normalitate, cu câteva cuvinte din partea profesorului: „lasă, lasă că tu vrei să fii prea deștept pentru această perioadă!”.

Condițiile de activitate ulterioară n-au impus, într-o îndelungată perioadă de timp, din partea noastră, investigații directe în legătură cu această problemă, cu sublinierea, că în toate situațiile apărute am operat, în conformitate cu logica teritorial-geografică și social-istorică de specificitate în definirea compartimentelor de nivelul doi ale teritoriului României, respectiv **Provinciile Geografico-Istorice: Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș, Moldova, Dobrogea, Muntenia și Oltenia**, prima dintre acestea – **Transilvania** – așa cum se menționează în destul de numeroase surse științifice, fiind *inima României*, urmată de Banat, Crișana și Maramureș, pe fațada vestică a țării, Moldova în est, Dobrogea în sud-est, Muntenia și Oltenia în sud, toate acestea, cu excepția Dobrogei (dunăreană și maritimă), sprijinindu-se, în modul cel mai armonios, pe Cununa Carpatică a României, cea dintâi la interiorul spațiului montan, iar celelalte șase la exteriorul acestuia.

După preocupări îndelungate de activitate didactică și științifică în domeniul *Geografie Umane a României*, anii ce au urmat, începând chiar cu 1990, au condus la apariția posibilităților de investigare mai largă în problematica avută în vedere, între acestea înscriindu-se, între altele:

- elaborarea și tipărirea mai multor studii cu privire la *structura națională a populației României*, pe baza recensămintelor din anii 1992 (publicate în *Studia UBB*, 2, *Geographia*, 1991, apărută spre sfârșitul anului 1992) și 2002 (*Revista Română de Geografie Politică*, 1–2, Oradea, 2004), apoi din sfera *Geografie Electorale*, cu numeroasele acțiuni de alegeri (materiale apărute în anii, 1991, 1992, 1997, 2001, 2006 și 2010, în acest din urmă an fiind analizate, în studii de sine stătătoare, aspecte ale alegerilor parlamentare, europarlamentare și prezidențiale);
- în contextul menționat se înscriu, de asemenea, însemnatele contribuții geografice la două lucrări de Istoria României, respectiv 1. România. Cadru geografic unitar și 2. Transilvania, Banat, Crișana și

Maramureș (1997) și Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. Caracteristici geografice (2003);

- la cele două cazuri aduse în discuție, aspectele cu privire la analiza *Provinciilor Geografico-Istorice ale României* au căpătat o conturare și mai accentuată, în condițiile în care au fost elaborate și tipărite de către subsemnatul importante cărți de Geografie Regională a României (*Carpații și Subcarpații României*, ediția I în 2000 și ediția a II-a în 2006, *Depresiunea Transilvaniei*, în 2001 și *România. Dealurile de Vest și Câmpia de Vest*, în 2005).

Situațiile menționate anterior ne-au permis, se poate spune că acestea chiar ne-au îndemnat, să încercăm, cu gândul cel mai bun de rezolvare a neclarităților, *aducerea la o condiție de normalitate a definirii Provinciilor Geografico-Istorice ale României*, deoarece, dacă în estul (Moldova), sud-estul (Dobrogea) și sudul (Muntenia și Oltenia) României problemele sunt dintre cele mai clare, în partea centrală și de vest a țării noastre se înregistrează o serie de neajunsuri în această privință., motiv pentru care direcționarea demersului de față este consacrat, cu precădere, teritoriilor respective.

Pentru aducerea la realitatea teritorială geografică și la specificitatea istorică corespunzătoare a definirii Provinciilor Geografico-Istorice, care, trebuie să recunoaștem, nu este o problemă dintre cele mai simple, am urmărit (nu spunem că am monitorizat) în mass-media (un post de radio central și unul regional și două cotidiene, unul central și altul local-regional)², modalitatea de definire a componentelor caracteristice părții centrale și celei vestice ale României, din aceasta rezultând denumiri (toponime) de Ardeal, *Ardeal în combinație cu Transilvania*, *apoi Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*.

3. Denumiri (toponime) selectate din sursele urmărite

În condiția de monitorizare menționată, au fost selectate situațiile considerate a fi mai semnificative, în sinteză acestea fiind grupate astfel: **Denumiri (Toponime) de Ardeal**, **Denumiri (Toponime) de Ardeal** în combinații diferite cu Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș sau unele din celelalte

² Din motive de decență, nu menționăm mijloacele respective de informare, cu sublinierea, însă, că suntem în măsură deplină, dacă o să apară necesitatea corespunzătoare, să transmitem, cu toată plăcerea, informații complete în legătură cu problematica demersului de față.

patru provincii ale țării (Moldova, Dobrogea, Muntenia și Oltenia) și Denumirile (Toponimele) **Provinciilor Geografico-Istorice ale României, în conformitate cu realitatea teritorială geografică și istorică.**

3. 1. Denumiri (toponime) de Ardeal

Pentru încadrarea într-o anumită condiție de generalizare, în ceea ce privește denumirea de **Ardeal**, selectăm câteva exemple din sursele ce au stat în atenția noastră:

- **„Litigiul la hotarul Ardealului”**³. Negocieri. Șefii județelor Harghita și Neamț s-au întâlnit ieri (2 iulie 2009, n. n.) în stațiunea Lacu Roșu pentru a stabili limitele administrative în zona Cheilor Bicazului”;

- **<Ardelenii care „trăiesc” ungurește.** Analiză. Sute de arădeni, sătmăreni și bihoreni au renunțat la casele din țară în favoarea celor din Ungaria, preferând să facă naveta la slujbă. Familia Faur, soții Mihai și Monica, împreună cu fiul lor Cozmin, fac naveta zilnic între casele lor din localitatea maghiară Dombeghyhaz... și slujba, respectiv școala din Arad >;

- **„Ardelențele pleacă să nască în Ungaria.** Tot mai multe femei din Ardeal, în special din județele Arad, Bihor, Timiș și Maramureș, aleg să nască în clinicile din Ungaria. Siguranța unei nașteri fără complicații este principalul motiv pentru care româncele aleg maternitățile din Ungaria”;

- **„Bună dimineața la radio... cel mai tare matinal din Ardeal** (14 septembrie 2009)”, acest slogan fiind repetat, relativ constant în perioada următoare (ultimul însemnat de către noi în decembrie 2010), sub forma menționată, sau inversată, respectiv „Cel mai tare matinal din Ardeal, bună dimineața la radio...”

- **<„Fierbe palinca în cazanele din Ardeal... Când se apropie bruma, Ardealul intră în fierbere.** În sate se poate simți de pe ulițe mirosul de poamă curată, iar fuioarele de fum se ridică din cazane spre țării. E vremea palincii. Când începe să clocotească țăria în cazane, nimic nu-i poate urni pe ardeleni de lângă foc”;

- **<Și-au împărțit punctele.** „U” Cluj și FCM Tg. Mureș au terminat la egalitate cel mai disputat meci al etapei (în noiembrie 2009 n. n.), fiecare dintre cele două echipe cu pretenții la promovare în prima ligă, dominând câte o repriză un meci care și-a meritat titlatura de derby al Ardealului în liga secundă >;

3 Denumirile aduse în discuție sunt redactate cu caractere italice.

- **„Topul orașelor cel mai frumos împodobite.** 1. Brașov. 17,62% din cititorii www.adevarul.ro consideră că orașul de sub Tâmpa este cel mai frumos împodobit din țară. Aici, pietonalul din Piața Sfatului este luminată de zeci de ghirlande, dar atracția centrului istoric este bradul înalt de 25 de metri”. 2. Cluj-Napoca. 14,64% din voturile cititorilor s-au îndreptat către capitala *Ardealului*. Piața Unirii din centrul orașului a fost amenajată anul acesta (decembrie 2009, n. n.) după model vienez, cu patinoar, o scenă unde au loc concerte în fiecare seară și o dioramă cu scena nașterii lui Isus”;

- **<Repară istoria Alsaciei în nordul Ardealului.** Exclusiv. Francezul Patrick Kautzmann caută la Sighetu Marmației mormintele soldaților alsacieni dispăruți în al Doilea Război Mondial. Pentru Patrick Kautzmann (50 de ani), originar din Hochfelden, Franța, găsirea mormintelor alsacienilor dispăruți în al Doilea Război Mondial este mai mult de decât o pasiune. „Este o datorie a noastră, aceea de a ne cinsti strămoșii. Iar pentru asta, se impune mai întâi să îi găsim”, spune francezul... >;

- **„Baia Mare, cel mai poluat oraș din Ardeal.** Municipiul Baia Mare ocupă locul trei, după București și Galați, în topul celor mai poluate aglomerări urbane din țara noastră. Specialiștii de mediu din Baia Mare au înregistrat anul trecut (2009 n. n.) peste 100 de depășiri ale valorilor limită în cazul dioxidului de sulf și al pulberilor totale în suspensie”;

- **Petru Rareș, omagiat la Cristeștii Ciceului.** La Cristeștii Ciceului, localitate componentă a comunei Uriu, județul Bistrița-Năsăud a avut loc, în 14–15 august 2010, dezvelirea bustului domnitorului Petru Rareș, prilej cu care au fost susținute mai multe comunicări, respectiv „Brașovul, placă turnantă în relațiile moldo-ardelene”, „Interferențe lingvistice între moldoveni și ardeleni”, „Aspecte etnoculturale în relațiile moldo-ardelene” etc.

3. 2. *Denumiri (toponime) de Ardeal în combinații diferite cu Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș sau unele din celelalte patru provincii ale țării (Moldova, Dobrogea, Muntenia și Oltenia)*

Ca și în situația anterioară, pentru sprijinirea demersului de față, aducem în discuție, desigur în condiția de sinteză necesară, un anumit număr de exemple corespunzătoare subcapitolului menționat:

- **„Oierii din Ardeal nu-și pot vinde mieii.** PROBLEME. Lipsa sistemelor de identificare pentru ovine ar putea să-i lase pe consumatori fără mieii la masa de Paști, iar pe ciobani cu o gaură în buget. În majoritatea

județelor din *Transilvania*, Direcțiile Sanitar-Veterinare nu au distribuit un număr suficient de crotalii, fără de care mieii nu se pot vinde”;

- **„Apa curentă, un lux pentru unii ardeleni.** Lipsă. În fiecare județ din *Transilvania* trăiesc cel puțin 159.000 de persoane fără apă curentă. Problema nu este rezolvată nici în cel mai important oraș al regiunii, municipiul Cluj-Napoca, unde pe strada Valea Chintăului se trăiește ca în Evul Mediu”;

- **„Din țara cangurilor în țara vampirilor. Via Sydney.** Un tehnician dentar din capitala Australiei, pasionat de tradițiile românești, organizează turul *Transilvan... Turul Ardealului pentru australieni.* Acum, firma australiencei oferă tururi de patru zile sau de o săptămână ale *Transilvaniei*, asigurând cazarea în gospodării autentice ale unor familii...”;

- **Pictorii transilvăneni moderni, scoși în lume.** Cea mai tânără galerie de artă din orașul de sub Feleac pregătește o licitație elitistă. „Manifestarea este o avanpremieră a licitației care va avea loc la începutul săptămânii viitoare, și care propune o serie de pânze semnate de importanți autori *ardeleni* din secolul XX, încadrați în așa-numitele „școala de la Cluj” și „școala de la Baia Mare”;

- **„Palatele din Ardeal, ucise de nepăsare și indolență.** Peste 500 de reședințe nobiliare din *Banat, Crișana, Transilvania și Maramureș*, declarate monumente istorice, sunt date uitării și zac în paragină”;

- **„Sejur pe toate gusturile în Valea Oltului.** Zona care leagă *Transilvania* de *Muntenia* se remarcă prin varietatea obiectivelor turistice... Indiferent că vii dinspre *Ardeal* sau dinspre *Muntenia*, defileul lung de aproximativ 50 de kilometri, săpat de râul Olt în trupul Carpaților Meridionali, oferă o priveliște sălbatică, de o frumusețe aparte”;

- **„Româna, o limbă străină.** DIFERENȚE. *Ardelenii* duși în Moldova se uită ca la teatru la cei care fac conversație. La fel se întâmplă și cu *muntenii* sau *oltenii*, deși, teoretic, toți vorbesc aceeași limbă”. În harta de la p. 26, provinciile sunt foarte bine redate, respectiv *Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș, Moldova* (în nord fiind menționată *Bucovina*), *Dobrogea, Muntenia și Oltenia*. În nord, sunt prezente, pe hartă și la legendă, graiurile bănățean, crișan, maramureșean și moldovenesc, iar în sud graiul muntean (*Dobrogea, Muntenia și Oltenia*). „Dialectologii spun că în *Ardeal* nu există o unitate lingvistică, un grai folosit în toată *Transilvania*: în sud-est se vorbește ca-n *Muntenia*, în nord ca-n *Maramureș*, în nord-est ca-n *Moldova*, în vest, un grai apropiat de cel crișean, iar în sud-vest, ca-n *Banat*”;

- **„TIFF, surpriza din inima Ardealului.** În 2002, în cinematografele clujene debuta prima ediție a Festivalului Internațional de Film *Transilvania* (TIFF, Transylvanian International Film Festival);

- **Monografia Sfintei Mănăstiri de la Nicula.** „Nu mulți sînt ei ce știu că Nicula este unul din cele mai vechi așezăminte monahale în spațiul românesc. Atestată documentar în 1552, ea își rotunjește, acum, patru secole și jumătate de existență, trăire duhovnicească și roadă misionară, aici, în *pieptul Transilvaniei*, ca o inimă care bate tăcînd și grăiește zbătîndu-se. Aspre vremuieli au venit și peste ea, ca peste întregul *Ardeal*, dar ființa ei a rămas neclintită, asemenea stejarilor care-i stau strajă – unii, poate, de o vîrstă cu ea – cu frunțile proptite-n cer și rădăcinile-n pămînt. Nicula e icoana neamului”;

- **< Bucăți din Ardeal au prins rădăcini în Dobrogea.** Numele a două sate din județul Constanța – Abrud și Hațeg, din comuna Adamclisi – păstrează amintirea coloniștilor *ardeleni* care s-au așezat acolo în urmă cu mai bine de un secol. Mai multe familii au fost aduse din *Transilvania* în zona Adamclisi, în trei valuri de colonizare. Tradițiile *ardelenilor* s-au pierdut, amestecându-se cu cele ale turcilor și tătarilor. Acum mai bine de un secol, după revenirea *Dobrogei* la România, satele turcești au fost populate cu români, cei mai mulți așa numiți „mocani”, din *Ardeal*. Comuna dobrogeană Adamclisi, celebră datorită vestigiilor istorice din vremea dacilor și romanilor, cuprinde două sate, Abrud și Hațeg, ale căror nume te duc cu gândul la orașele cu aceeași denumire din *Transilvania* >;

- **„Uniunea Ardelenilor și Bănățenilor și-au lansat candidatul pentru Primăria Cluj-Napoca.** Uniunea *Ardelenilor și Bănățenilor* (UAB), care este deocamdată doar o mișcare cu intenții politice, și-a lansat, vineri (3 decembrie 2010, n. n.), candidatul pentru primăria municipiului Cluj-Napoca. Candidatul UAB la alegerile locale din 2012... Emil Aluș a declarat, vineri, într-o conferință de presă, că UAB va fi înregistrată ca partid politic până în 2012, anul alegerilor locale, și că în prezent sunt în curs de constituire filiale în cele 16 județe din *Ardeal* și *Banat*, prin Fundația Pro West”;

- **< La Dej, cea mai „bătrână” cofetărie din Ardeal.** Apoi Cea mai veche cofetărie din *Transilvania* funcționează la Dej. La „Lemnul Verde” cofetarii coc și acum prăjituri după rețetele de la mijlocul secolului al XIX-lea >;

3. 3. Denumirile (toponimele) provinciilor geografico-istorice ale României, în conformitate cu realitatea teritorială geografică și istorică

În modul cel mai potrivit, comparativ cu primele două cazuri menționate anterior, situația de față se înscrie în totalitate în cerințele științifice de definire logică și reală a diferitelor compartimente teritoriale de pe cuprinsul României, generalizat acestea fiind: **Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș, Moldova, Dobrogea, Muntenia și Oltenia.**

Pentru demonstrarea celor afirmate, s-a selectat, din peste 120 de materiale avute la îndemână privitoare la această problemă, un anumit număr de exemple:

- Se ratifică, investindu-se cu putere de lege, decretul-lege cu nr. 3631 din 11 decembrie 1918, publicat în Monitorul oficial, cu nr. 212 din 13 decembrie 1918, privitor la unirea *Transilvaniei, Banatului, Crișanei, Sătmarului și Maramureșului* cu vechiul Regat al României, iar în 12 septembrie 1919 a fost emisă Legea pentru desfășurarea Reformei Agrare în Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș;

- situația adusă în discuție este redată frecvent și foarte bine în *buletinele meteo* (Dumitru Baltă, Adevărul). Astfel, „La noi circulația aerului va fi nordică în *Moldova*, nord-estică în *Dobrogea*, dinspre est în *Muntenia, Oltenia, Transilvania, Crișana* și Maramureș și sudică în Banat” (2 aprilie 2009, p. 35), „Cerul va fi noros și vor cădea precipitații în cea mai mare parte a țării. Acestea vor fi sub formă de ninsoare în *Banat, Oltenia, Crișana și Transilvania*, sub formă de ploaie, lapoviță și ninsoare în *Moldova și Maramureș*, și, mai ales, sub formă de ploaie în *Muntenia și Dobrogea*” (13 februarie 2010, p. 19), „În zona țării noastre, presiunea va scădea, îndeosebi în interiorul Arcului Carpat. Cerul va fi mai mult noros în vestul, în nordul și centrul țării. Îndeosebi ziua, va ploua pe arii extinse în *Maramureș și în Crișana*, local în *Banat și Transilvania* și, izolat, în nordul *Moldovei*” (7 decembrie, 2010, p. 34);

- < **Simpozion aniversar 1929–2009. Parcul Etnografic Național „Romulus Vuia”, 11–12 iunie 2009** (Director Muzeul Etnografic al *Transilvaniei* Maria-Simona Munteanu, Făclia, 13–14 iunie 2009, p. 6). Un excelent material privind conceptul de abordare a provinciilor geografico-istorice din centrul și vestul României: „Fondatorii *Muzeului Etnografic al Transilvaniei*, savanți de prestigiu, precum Emil Racoviță, Sextil Pușcariu, George Vâlsan, Emil Panaitescu, Romulus Vuia, sprijiniți de istoricii Nicolae Iorga și Vasile Pârvan, dar și de renumiții geografi francezi Emmanuel

de Martonne și Robert Ficheux, au conceput muzeul ca un real institut de cercetare pentru studierea tuturor fenomenelor culturii naționale și spirituale din zonele etnografice ale *Transilvaniei*, precum și din cele ale *Banatului*, *Maramureșului*, *Crișanei*, în comparație și confluență cu zonele etnografice din *Moldova*, *Muntenia*, *Oltenia*, *Dobrogea*, văzute ca un întreg cultural al României”. În continuare, se arată: <Studierea și reflectarea realităților social-economice și culturale din zonele etnografice ale *Transilvaniei*, îmbogățirea și dezvoltarea patrimoniului muzeal al Parcului Etnografic Național „Romulus Vuia” cu peste 150 de unități gospodărești, construcții, instalații tehnice țărănești etc., au situat și situează **Secția în aer liber** a Muzeului nostru între primele muzee din țară ca amploare a colecțiilor și a preocupărilor majore de cercetare. În afara problematicii privitoare la etnogeneză, continuitate și perenitate a habitatului din *Transilvania*, demonstrarea în permanență a unității în varietate a civilizației și spiritualității populare, muzeografii și cercetătorii instituției noastre au studiat în același timp întreaga complexitate de fenomene culturale și de conviețuire cu minoritățile aflate pe teritoriul *Transilvaniei*, *Banatului*, *Maramureșului* și *Crișanei*>;

- **denumiri de instituții și manifestări culturale** (Muzeul Național de Istoria Transilvaniei, Orchestra „Cununa Transilvană”, Transilvania Jazz Festival, Festivalul „Jocul Fecioresc din Transilvania”, Ansamblul folcloric Dor Transilvan, Festivalul Internațional de Film Transilvania, Festivalul de folclor de pe Câmpia Transilvaniei, Cvartetul Transilvan, Orchestra și Corul Filarmonicii de Stat Transilvania, Centrul Cultural Transilvania, Festivalul Transilvania Fest, Ansamblul coral „Voci Transilvane”, Festivalul Interjudețean „Jocul de pe Câmpie”, Festivalul Trio Transilvan – Trio Instrumental, Festivalul Internațional de chitară Transilvania etc.) și **alte situații** (Universitatea Transilvania Brașov, Expo Transilvania, Banca Transilvania, Distincția „Crucea Transilvană”, Batalionul 811 Manevră „Dragonii Transilvaniei”, din cadrul Batalionului 811 Infanterie din Dej etc.);

- **Principalele soiuri de viță-de-vie cultivate, pe regiuni, în România.** Banat, Dobrogea, Moldova, Crișana–Maramureș, Muntenia–Oltenia, Transilvania (Ștefan Both, Mariana Iancu, *Cu ce se laudă anul acesta podgoriile românești*, *Adevărul*, 6 octombrie, 2009, p. 6);

- **Zece ani de conservare a patrimoniului, în imagini.** Fundația „Mihai Eminescu” Trust (MET), aflată sub înaltul patronaj al Alteței Sale, Prințul Charles de Wales, împlinește 10 ani de existență, ocazie cu care

organizează o expoziție în Turnul Croitorilor de la Cluj. Expoziția cuprinde fotografii realizate în *Transilvania* și care prezintă conservarea, valorificarea și restaurarea patrimoniului, îndeosebi a satelor săsești din *Transilvania*, care se mândresc cu locuințe și hambare țărănești construite în jurul bisericilor fortificate, rămase aproape neschimbate din vremurile Evului Mediu, păstrând nealterată imaginea *satului transilvănean*. (Adevărul de Seară, 23 octombrie 2009, p. 3);

- **1 Decembrie 1918 – Unirea Transilvaniei cu România.** Un foarte cuprinzător și bine realizat material în legătură cu unirea provinciilor geografico-istorice românești cu România și formarea României Mari, în care se arată, în sinteză, <După prezentarea Rezoluției Unirii în fața mulțimii, Gheorghe Pop de Băsești declară „Adunarea Națională încheiată”. Lua sfârșit, astfel, o mare solemnitate ce consacră o mare izbîndă a întregii națiuni române. Chișinăul, Cernăuțiul și Bucureștiul – ce își primea regele reîntors din pribegie în aceeași zi de 1 decembrie 1918 – și Alba-Iulia sunt toate cetățile neamului românesc în care s-a hotărît, prin unirea provinciilor românești *Basarabia, Bucovina, Transilvania, Banat, Crișana* și *Maramureș*, reîntregirea neamului românesc> (Prof. univ. dr. Ioan Bojan, Făclia, 28–29 noiembrie, 2009, p. 1 și 4);

- **Legumele, mai scumpe cu 50% în magazine.** Mihaela *Transilvăneanu* (36 de ani, originară din Bacău), patroana unui aprozar din Castellon, se plînge de prețuri (Laura Chivu, Adevărul de Seară, 10 decembrie, 2009, p. 10);

- <**Despre „Secera frumoaselor” și alte valori ale Patrimoniului Tradițional.** La Muzeul Etnografic al Transilvaniei din Cluj-Napoca a avut loc, ieri, vernisajul uneia dintre cele mai impresionante expoziții temporare ale ultimei perioade, **Zone etnografice din Transilvania: Pădureni și Țara Hațegului**. Trebuie precizat faptul că, prin aceasta, Muzeul... inițiază o serie de expoziții temporare care să prezinte principalele zone etnografice din *Transilvania*, în scopul evidențierii atât a fondului comun al culturii populare materiale și imateriale, cât și a particularităților specifice unor areale bine definite geografic și toponimic> În material, se aduce în discuție, apoi, de către d-na Maria Simona Munteanu, director al Muzeului Etnografic al Transilvaniei, că înființarea Muzeului a avut la bază colecția de 1260 de obiecte și 1660 de fotografii realizată de către Romulus Vuia, în zona Pădureni și Țara Hațegului, în anul 1922, cele două unități comunicând, prin Valea Streiului, cu Culoarul Mureșului, prin *Poarta de Fier*

a *Transilvaniei* cu *Banat*, iar prin Pasul Merișor cu Valea Jiului și *Oltenia* (Michaela Bocu, Făclia, 20 ianuarie 2010, p.7)

- **Sași din toată lumea se strâng la Bistrița.** „Pe străzile Bistriței, limba germană și-a reintrat în drepturi pentru câteva zile, după zeci de ani de absență. Întâlnirea anuală a sașilor de pe întreg mapamondul, manifestare tradițională organizată pentru prima dată la Bistrița, a adus deja în vechiul burg sute de *nemți transilvăneni*” (Simona Bozbici, Adevărul, 18 septembrie, 2010, p. 9);

- **Zone etnografice din Transilvania: Nösnerland (Sașii Bistrițeni).** Expoziție temporară, vernisată în 12 octombrie 2010 la *Muzeul Etnografic al Transilvaniei*, acest eveniment continuând ciclul de manifestări dedicat principalelor *zone etnografice din Transilvania*. Zona avută în vedere, cu 33 de sate inițial săsești, grupate în jurul orașului Bistrița, care a fost denumită, de către localnicii sași (aduși în aceste locuri începând cu anul 1150), **Nösnerland**. Sașii din această zonă au format o comunitate cu caracteristici proprii: cea mai mare producătoare de fructe din *Transilvania*, permeabilitatea culturală în cursul contactului interetnic, sașii au avut rolul de agenți culturali ai Europei Centrale, vehiculând spre *Transilvania*, prin intermediul breslașilor care se specializau în spațiu german (Făclia, 13 octombrie, 2010);

- **Prințul Charles face reclamă României.** Prințul Charles al Marii Britanii face reclamă *Transilvaniei* într-un spot video difuzat în SUA. Imaginile fac parte din campania „*Transilvania – moștenire și viitor*”, organizată de Fundația „Mihai Eminescu”, Ambasada României la Washington și Institutul Cultural Român de la New York (Adevărul, 20 octombrie, 2010, p. 3);

- **Radio Cluj, 1 noiembrie 2010, ora 6.10,** Alina Vigoniuc: astăzi e Ziua luminației, sărbătorită în toată țara, dar mai ales în *Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*.

4. Sinteză asupra problemei abordate

Din urmărirea generală a denumirilor (toponimelor) componentelor teritoriale majore de pe cuprinsul României, respectiv provinciile geografico-istorice, se constată, în accepția generală, că acestea sunt corespunzător rezolvate pentru partea estică a țării – **Moldova**, sud-estică – **Dobrogea** și sudică – **Muntenia** și **Oltenia**, problemele prezentând neajunsuri destul de semnificative pentru centrul și vestul României, asupra cărora și este direcționat demersul de față.

Urmare a faptului menționat, din evidențierea modalității de redare a denumirilor (toponimelor) pentru partea centrală și de vest a României, selectate și înscrise anterior, la care, în raport de cerințe, este posibil să fie puse la îndemâna doritorilor (de către autor) un alt însemnat număr dintre acestea, se desprind câteva aspecte mai semnificative, între care:

- definirea provinciilor geografico-istorice apare, în general, sub cele trei forme menționate anterior, respectiv *Ardeal*, *Ardeal*, în combinații diferite cu *Transilvania*, *Banat*, *Crișana*, *Maramureș* sau unele din celelalte patru provincii ale țării (Moldova, Dobrogea, Muntenia și Oltenia) și apoi denumirile (toponimele) provinciilor geografico-istorice, în conformitate cu realitatea teritorială geografică și istorică;

- cu privire la denumirea (toponimul) de **Ardeal**, a cărui origine este explicată în chip și formă, obișnuit de către persoane ce nu au suficientă tangență cu realitatea teritorială de aplicabilitate, astfel încât, din exemplele menționate, nu se poate desprinde, cu suficientă claritate, la care spațiu din centrul sau vestul țării poate fi aplicat, confuziile fiind dintre cele mai semnificative. Mai mult, fără a intra în detalii cu privire la această problemă, aducem în discuție faptul că dacă o persoană este solicitată să se autoidentifice, la nivel de provincie geografico-istorică (care este poziționată pe locul doi, după ce primul este reprezentat de România, al treilea fiind județul, apoi localitatea, cu anumite cazuri de particularizare)⁴, răspunzând că este *ardelean/ardeleancă*, în momentul în care se solicită identificarea teritoriului corespunzător începe datul din umeri. De altfel, confuziile în această privință merg de la atribuirea denumirii de Ardeal teritoriului de la interiorul spațiului carpatic, a acestuia și a altor componente din vestul țării sau a tuturor acestora (a se vedea exemplele menționate);

- în cea de a doua situație, respectiv **Ardeal**, în combinații diferite cu *Transilvania*, *Banat*, *Crișana*, *Maramureș* sau unele din celelalte patru provincii ale țării (Moldova, Dobrogea, Muntenia și Oltenia), utilizarea denumirilor sunt, în bună parte, neconforme cu realitatea geografică și istorică, fiind înregistrate combinații dintre cele mai ciudate (*Ardeal/Transilvania*, *transilvăneni/ardeleni*, *Ardeal/Banat*, *Crișana*, *Transilvania*, și *Maramureș*,

4 Pentru exemplificare, autorul se autoidentifică; este român, transilvănean, clujean (județ) și tot clujean (prin rezidență), călnean (origine, localitatea Calna, comuna Vad, județul Cluj; mai mult, la nivelul localității sunt susan, respectiv din suseni, jumătatea superioară a localității, în jumătatea inferioară fiind joseni, locuitorii fiind josani).

Ardeal/Muntenia, Ardeal/Transilvania, Dobrogea, Ardeal/Banat, ardeleni/bănățeni etc.);

- Denumirile (Toponimele) **Provinciilor Geografico-Istorice ale României, în conformitate cu realitatea teritorială geografică și istorică**, cea de a treia situație urmărită în demersul de față, reprezintă definirea corectă a componentelor spațiale din partea centrală și vestică a României, respectiv **Transilvania**, care corespunde, în general, cu Depresiunea Transilvaniei și spațiul carpatic înconjurător (drenate de Someș, Mureș și Olt) și apoi **Banat, Crișana și Maramureș**, acestea ocupând întreaga fațadă vestică a României, reprezentată, de la vest spre est, de către *Câmpia de Vest* (câmpiile Banatului, Crișanei și Someșului), *Dealurile de Vest* (Banatului, Crișanei și Silvano-Someșene), *versantele vestice ale Carpaților Occidentali* (munții Banatului, Poiana Ruscă, Apuseni) și apoi părți din *Grupa Nordică a Carpaților Orientali* (munții Oaș, Gutâi și o parte din Țibleș), Depresiunea Maramureș, versantele vestice ale Munților Maramureș, nordice ale Rodnei etc., problematica avută în vedere fiind conturată în suficientă măsură de exemplele menționate anterior.

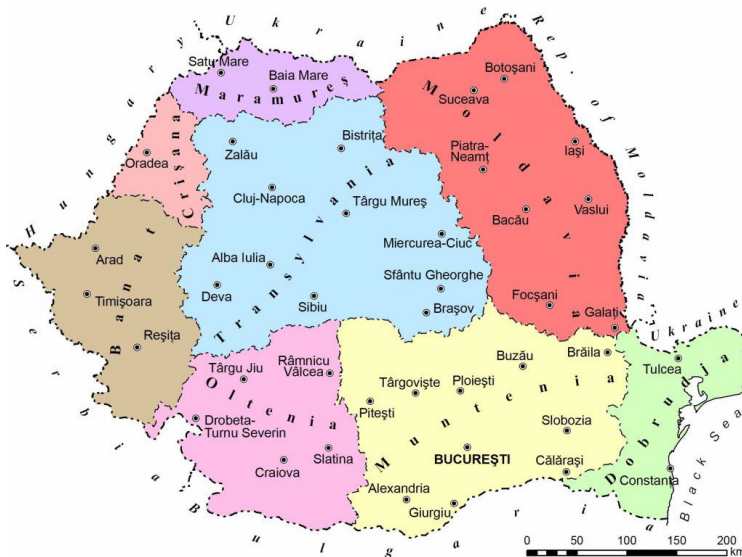

Fig. nr. 1. Provinciile geografico-istorice ale României, cu menționarea centrelor de județ.

Întregul complex de probleme analizate, ținând seama și de faptele de corectitudine ale celor care au avut preocupări în legătură cu definirea componentelor teritoriale de nivelul doi, dau posibilitatea de evidențiere

pe cuprinsul României (nivelul unu) a opt provincii geografico-istorice, caracterizate printr-o dispunere, se poate spune, aproape perfectă.

Astfel, în partea centrală, inima României (cum este numită destul de frecvent), este prezentă **Transilvania**, cu zece dintre cele 42 de unități administrativ-teritoriale ale țării, respectiv județele Cluj (Cluj)⁵, Sălaj (Zalău), Bistrița-năsăud (Bistrița), Alba (Alba-Iulia), Mureș (Târgu Mureș), Harghita (Miercurea-Ciuc), Hunedoara (Deva), Sibiu (Sibiu), Brașov (Brașov) și Covasna (Sfântu Gheorghe), urmată de **Banat**, cu județele Arad (Arad), Timiș (Timișoara) și Caraș-Severin (Reșița), **Crișana**, cu județul Bihor (Oradea) și **Maramureș**, cu județele Satu Mare (Satu Mare) și Maramureș (Baia Mare), cele patru provincii corespunzând cu unitățile orografice amintite anterior (fig. nr. 1).

Crt. no.	Geographical-historical provinces	Area sq km	%	No. inhabitants	%	Inhabitants/sq km
1	Transylvania	57056	23,9	4248350	19,7	74,5
2	Banat	24971	10,5	1452158	6,7	58,2
3	Crișana	7544	3,2	594131	2,8	78,8
4	Maramureș	10722	4,5	879270	4,1	82,0
5	Moldavia	46173	19,4	4733710	22,0	102,5
6	Dobrudja	15570	6,5	968971	4,5	62,2
7	Muntenia ⁶	47143	19,8	6381124	29,6	135,4
8	Oltenia	29212	12,3	2279849	10,6	78,0
	Romania	238391	100,0	21537563	100,0	90,3

Tabelul nr. 1. Suprafața, numărul de locuitori și densitatea populației provinciilor geografico-istorice ale României, în anul 2007

Partea estică a României, corespunzătoare orografic cu Podișul Moldovei, Subcarpații Moldovei și cea mai mare parte a versanților estici ale Carpaților Orientali, se înscrie în **Provincia Geografico-Istorică Moldova**, în alcătuirea căreia sunt cuprinse cele opt județe perechi, acestea fiind, de la nord la sud, Suceava (Suceava) cu Botoșani (Botoșani), Neamț (Piatra-neamț) cu Iași (Iași), Bacău (Bacău) cu Vaslui (Vaslui) și Vrancea (Focșani) cu Galați (Galați), iar în sud-est județele Constanța (Constanța) și Tulcea (Tulcea) formează provincia **Dobrogea**, corespunzătoare orografic cu Podișul Dobrogei și Delta Dunării.

5 În paranteză sunt înscrise municipiile – centre ale județelor.

6 Cele 10 județe și municipiul București.

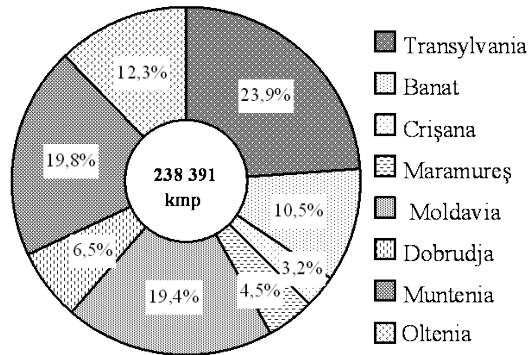

Fig. nr. 2. Ponderea suprafeței provinciilor geografico – istorice din cea a României, în 2007).

În legătură cu întinsul teritoriu din sudul României – privit într-o condiție de largă generalizare, se constată că acesta ocupă versantele sudice ale Carpaților Meridionali și parțial al Carpaților Curburii, situația repetându-se în aceeași condiție de poziționare în privința subcarpaților Getici și ai Curburii, după care urmează, până la Dunăre, câmpiile Munteniei și Olteniei – se constată că acesta face parte din ultimele două provincii geografico-istorice, respectiv **Muntenia**, cu județele Argeș (Pitești), Dâmbovița (Târgoviște), Prahova (Ploiești), Buzău (Buzău), Teleorman (Alexandria), Giurgiu (Giurgiu), Ilfov (București), Călărași (Călărași), Ialomița (Slobozia), Brăila (Brăila) și Municipiul București și **Oltenia**, cu județele Gorj (Târgu Jiu), Vâlcea (Râmnicu Vâlcea), Mehedinți (Drobeta-Turnu Severin), Craiova (Craiova) și Olt (Slatina).

Pentru a avea o privire de ansamblu asupra provinciilor geografico-istorice ale României, s-a considerat a fi necesară evidențierea a două caracteristici fundamentale ale unităților teritoriale analizate, respectiv *suprafața și numărul de locuitori*, exprimate în valori absolute și relative, în legătură firească cu acestea avându-se în vedere repartitia populației, redată prin indicii de densitate (inhabitans/sq km).

Cât privește prima caracteristică – *suprafața* – se constată că ponderea cea mai ridicată, aproape un sfert din teritoriul țării (238.391 km²), revine Transilvaniei (23,9%), urmată de Muntenia (19,8%, din aceasta 0,1%, respectiv 228 km², revenind municipiului București), Moldova (19,4%), Oltenia (12,3%) și Banat (10,5%), după care valorile de frecvență scad la sub 10%, cea mai redusă înregistrându-se în cazul Provinciei Crișana (3,2%), care este formată doar dintr-un singur județ, respectiv Bihor (tab. 1 and fig. 2).

În cazul celei de a doua caracteristici – *numărul de locuitori* – la nivelul anului 2007, se evidențiază prezența unor valori procentuale simțitor diferite de la o provincie la alta, ponderea cea mai ridicată fiind înregistrată în situația Munteniei (29,6%, din care 9%, 1931838 locuitori sunt în București), următoarele locuri fiind deținute, în ordine, de Moldova (22%), Transilvania (19,7%), Oltenia (10,6%), Banat (6,7%), Dobrudja, Maramureș și Crișana (tab.1, fig. 3).

Relația dintre numărul de locuitori/suprafață pune în evidență gradul de ocupare a teritoriului provinciilor geografico-istorice, exprimată prin *densitate* (inhabitants/sq km), care este destul de diferită de la o situație la alta.

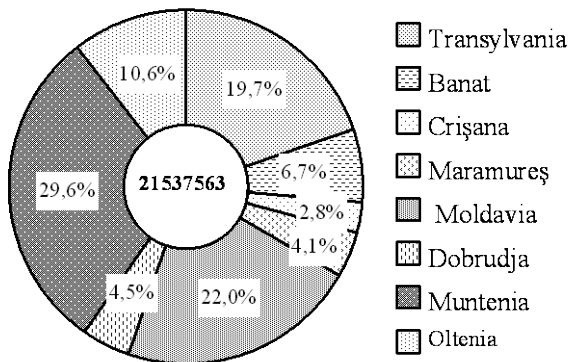

Fig. nr. 3. Ponderea numărului de locuitori, pe provincii geografico-istorice ale României, în anul 2007.

Astfel, față de media de 90,3 loc./km² înregistrată la nivelul țării, în anul 2007, valoarea cea mai ridicată este prezentă în Muntenia (135,4 loc./km², aceasta modificându-se esențial în condiția în care densitatea este calculată separat pentru municipiul București (8.473 loc./km²) și apoi pentru Muntenia, cu cele 10 județe componente (94,8 loc./km²). În afara situației menționate cu privire la Muntenia, valori ale densității situate peste media la nivel național se înregistrează doar în Moldova (102,5 loc./km²), după care acestea se reduc în mod treptat în celelalte provincii: Maramureș (82 loc./km²), Crișana (78,8 loc./km²), Oltenia (78 loc./km²), Transilvania (74,5 loc./km²), Dobrogea (62,2 loc./km²) și Banat (58,2 loc./km²).

Analiza provinciilor geografico-istorice la *nivelul poziției de dispunere geografică* pe teritoriul țării, pe baza indicatorilor de suprafață și populație duce la constatarea că cele din partea centrală și vestică a

României (Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș) se înscriu cu 42,1% din suprafața României (238.391 km²) și 33,3% din populație (21.537.563 inhabitans), din est (Moldova) cu 19,4% și 22%, din sud-est (Dobrogea) cu 6,5% și 4,5%, iar cele din sud (Muntenia, cu 10 județe ale sale și municipiul București și Oltenia) cu 32% și 40,2%.

5. Concluzii

Problematika urmărită în materialul de față impune, în același timp fiind și posibil, să fie evidențiate câteva aspecte de generalizare cu privire la teritoriile dimensionale de nivelul doi, în condiția în care nivelul unu este România:

- teritoriile avute în vedere sunt *provincii geografico-istorice*, cuprinde-rea sub această denumire fiind susținută de poziția geografică pe cuprinsul României, de caracteristicile *geografico-fizice* (relief, climă, hidrografie, vegetație, faună, soluri, resurse ale solului și subsolului) și *geografico-umane* (populație, așezări, întreaga gamă a activităților desfășurate de către factorul uman), peste toate condiționări înscriindu-se complexitatea *faptelor istorice* derulate de la începutul omenirii până astăzi;

- în timp, pe baza factorilor de determinare menționați, s-au conturat **denumirile (toponimele)** diferitelor compartimente de pe cuprinsul țării, respectiv provinciile geografico-istorice, în prezent, așa cum rezultă din analiza anterioară, acestea se înscriu într-o anumită coordonată de stabilitate pentru partea de est a țării (Moldova), sud-est (Dobrogea) și sud (Muntenia și Oltenia), în timp ce partea centrală și vestică a României, datorită unor viziuni nu întotdeauna concordante cu realitatea factorilor de determinare, se înregistrează neajunsuri destul de semnificative, puse în evidență în suficientă măsură prin exemplele prezentate anterior în studiul de față;

- într-un număr însemnat de materiale ajunse la îndemâna consumatorilor de mass-media, definițiile relativ frecvente sunt de *Ardeal* și *ardeleni*, atribuite întregului teritoriu din centrul și vestul țării sau numai a unor părți din acesta, apoi de *Transilvania* și *transilvăneni*, tot în condiția de cuprindere a spațiului de la interiorul arcului Carpatic și a fațadei vestice a României sau a unora dintre componentele teritoriului avut în vedere;

- desigur, față de cele menționate, mass-media elaborează și difuzează spre cei interesați numeroase materiale care definesc, în modul cel mai potrivit, pe baza factorilor de determinare amintiți anterior, provinciile

geografico-istorice din partea centrală și de vest a României, în primul caz fiind vorba de **Transilvania**, iar în al doilea, de la sud către nord, de **Banat**, **Crișana** și **Maramureș**;

- trebuie menționat, apoi, pe de o parte, că spațiile ce cuprind centrul și vestul României nu pot fi definite, împreună, sub numele de *Transilvania*, deoarece într-un profil transversal vest-est (Chișineu-Criș – Ștei – Turda – Târgu Mureș – Sovata – Gheorgheni, spre exemplu), unitățile de relief sunt reprezentate de Câmpia de Vest, Dealurile de Vest, Munții Apuseni, Depresiunea Transilvaniei și apoi Munții Gurghiului, situație care, după cel mai simplu raționament, nu ne permite să afirmăm că avem de a face cu un teritoriu de peste pădure, iar pe de alta spațiului adus în discuție nu-i poate fi atribuită, din aceleași motive, nici denumirea (toponimul) de *Ardeal* etc.

Într-o condiție de maximă generalizare, oprindu-ne la cele analizate până aici, deoarece cu privire la această problemă au fost și vor mai fi alte preocupări, trebuie subliniate două situații ce se impun cu deosebită necesitate:

- acceptarea de atribuire pentru componentele de nivelul doi ale teritoriului țării (nivelul unu fiind România, iar de nivelul trei sunt județele) a denumirilor (toponimelor) de **provincii geografico-istorice**, în număr de opt, prezente într-o dispunere dintre cele mai potrivite și funcționale: **Transilvania**, în partea centrală, *inima României*, apoi de la sud spre nord, pe fațada vestică, **Banat**, **Crișana** și **Maramureș**, în spațiul din estul Transilvaniei fiind situată **Moldova**, în sud-est (între Dunăre și Marea Neagră) **Dobrogea**, iar în sudul țării sunt provinciile **Muntenia** și **Oltenia**;

- pentru înlăturarea numeroaselor neajunsuri cu privire la utilizarea denumirilor (toponimelor) din partea centrală și vestică a României, se impune **renunțarea** treptată la toponimul de *Ardeal*, care este fără acoperire în evidențierea oricărui teritoriu de pe cuprinsul României, situația fiind demonstrată, între altele, și de faptul că atunci când diferitele persoane, care operează cu această denumire, în momentul în care sunt chestionate cu privire la concretizarea nominală a spațiului corespunzător, încep să se uite în toate direcțiile, să dea din umeri sau să-l privească cu ochi mari pe solicitantul de răspuns.

Bibliografie:

- [1] Pop, Gr. (1991), *The National Structure of Romania's Population*, Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Geographia, 2, Cluj-Napoca.

- [2] Pop, Gr., Bodocan, V. (1991), *Opțiuni electorale pentru alegerea primarilor în Banat, Crișana–Maramureș și Transilvania*, Studia UBB, Geographia, 2, Cluj-Napoca.
- [3] Pop, P. Gr. (1992), *Romania. An Electoral Geography (September–October, 1992)*, Studia UBB, Geographia, XXXVII, 1–2, Cluj-Napoca.
- [4] Pop, P. Gr. (1997), *România. Geografie Electorală (Noiembrie, 1996)*, Studia UBB, Geographia, Anul XLII, 1–2, Cluj-Napoca.
- [5] Pop, Gr. (1997), 1. *România. Cadru geografic unitar*; 2. *Transilvania, Banat și Crișana–Maramureș, Unitățile de relief din Transilvania, Banat și Crișana–Maramureș*, în *Istoria României*. Transilvania, vol. I, Edit. „George Barițiu”, Cluj-Napoca.
- [6] Pop, P. Gr. (2000), *Carpații și Subcarpații României*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
- [7] Pop, P. Gr. (2001), *Depresiunea Transilvaniei*, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
- [8] Pop, P. Gr. (2001), *România. Geografie Electorală (noiembrie–decembrie, 2001)*, Revista Română de Geografie Politică, Anul III, nr. 1, Edit. Universității din Oradea.
- [9] Pop, P. Gr. (2003), *Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. Caracteristici geografice, Istoria Transilvaniei, vol. I (Până la 1541)*, Institutul Cultural Român, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca.
- [10] Pop, P. Gr. (2004), *Structura etnică a populației României, în anul 2002*, Revista Română de Geografie Politică, Anul VI, nr. 1–2, Edit. Universității din Oradea, Oradea.
- [11] Pop, P. Gr. (2005), *România. Dealurile de Vest și Câmpia de Vest*, Edit. Universității din Oradea, Oradea.
- [12] Pop, P. Gr. (2006), *România. Geografie Electorală (Noiembrie–Decembrie, 2004)*, Studia UBB, Geographia, LI, 1, Cluj-Napoca.
- [13] Pop, P. Gr. (2010), *The Parliamentary Elections in Romania (November 30, 2008)*, Studia UBB, Geographia, Anul LV, 1, Cluj-Napoca.
- [14] Pop, P. Gr. (2010), *Alegerile Europarlamentare din România, 7 iunie 2009*, Revista Română de Geografie Politică, Anul III, nr. 1, Edit. Universității din Oradea, Oradea.
- [15] Pop P. Gr. (2010), *Presidential Elections in Romania. First Round (November 22) and Second Round ((December 6)*, Studia UBB, Geographia, 2, Anul LV, 2010.